

INKOOPVOORWAARDEN PGGM

April 2021

Inhoudsopgave

Definities	3
Artikel 1. Toepasselijkheid	4
Artikel 2. Onherroepelijkheid offertes	4
Artikel 3. Algemene verplichtingen	4
Artikel 4. (Tijdstip van) Levering	4
Artikel 5. Keuring en acceptatie	4
Artikel 6. Risico- en eigendomsovergang	4
Artikel 7. Kwaliteit van dienstverlening en auditrecht	5
Artikel 8. Garanties	5
Artikel 9. Wijzigingen	5
Artikel 10. Evaluatie	5
Artikel 11. Overdracht van rechten en verplichtingen	5
Artikel 12. Inschakelen van Derden	5
Artikel 13. Instructierecht	5
Artikel 14. Informatieverstrekking	6
Artikel 15. Prijs en prijsaanpassingen	6
Artikel 16. Facturering en betaling	6
Artikel 17. Tekortkoming	6
Artikel 18. Overmacht	6
Artikel 19. Aansprakelijkheid en vrijwaring	6
Artikel 20. Verzekering	7
Artikel 21. Boete	7
Artikel 22. Informatiebeveiliging en Business Continuity Management	7
Artikel 23. Geheimhouding	7
Artikel 24. Privacy	8
Artikel 25. Intellectuele- en industriële eigendomsrechten	8
Artikel 26. Tussentijdse beëindiging	8
Artikel 27. Gevolgen beëindiging	8
Artikel 28. Overige bepalingen	9
Artikel 29. Geschillen	9
Artikel 30. Toepasselijk recht	9
Bijlage 1. Richtlijn Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)	10

Definities

In deze inkoopvoorwaarden worden de hierna gebruikte begrippen en uitdrukkingen als volgt gedefinieerd:

Apparatuur:

Fysieke componenten van een informatiesysteem, waaronder computer-, telecommunicatie- en randapparatuur, (virtuele) servers, tezamen met eventuele bijbehorende systeemprogrammatuur, datacommunicatie-apparatuur en -programmatuur, al dan niet samengesteld in de vorm van een netwerk, alsmede uitbreidingen en aanvullingen op dit alles, zoals geheugenproducten, co-processoren, firmware, microware, harddisk-drives, uitbreidingskaarten/adapters, informatiedragers, toetsenborden, beeldbuizen, muizen, sheetfeeders, printers, printerkappen, (aansluit)kabels/connectoren, alle voorzieningen voor communicatiedoeleinden, enz.

AVG:

Algemene Verordening Gegevensbescherming en/of andere toepasselijke wet- en regelgeving op het gebied van gegevens- of privacybescherming, waaronder maar niet beperkt tot de UAVG.

Bedrijfsinformatie:

Alle door Opdrachtgever aan Leverancier verstrekte of door Leverancier (in opdracht) verzamelde en/of verwerkte (bedrijfs)informatie waaronder, maar niet beperkt tot (persoons)gegevens, informatie en/of data betrekking hebbende op (Cliënten van) Opdrachtgever of andere derden.

Besluit uitvoering Pensioenwet:

Besluit van 18 december 2006, houdende vaststelling van regels ter uitwerking van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Cliënten:

Cliënten van Opdrachtgever.

Derde(n):

Conform het bepaalde in artikel 12 door Leverancier ingeschakelde(n) derde(n) en/of onderaannemers, al dan niet via (tijdelijke) inhuur.

Diensten:

Werkzaamheden van Leverancier ten behoeve van Opdrachtgever, die uit iets anders bestaan dan het tot stand brengen van een werk van stoffelijke aard, het bewaren van zaken, het uitvoeren van werken of het vervoeren of doen vervoeren van personen of zaken.

Goederen:

Alle zaken en alle vermogensrechten in de zin van art. 3:1 Burgerlijk Wetboek, waaronder (Hulp)Materialen en/of Specificaties.

Informatiebeveiligingsbeleid:

Het Informatiebeveiligingsbeleid van Opdrachtgever.

Inkoopvoorwaarden:

De inkoopvoorwaarden van Opdrachtgever.

Leverancier:

De wederpartij van Opdrachtgever.

Leveranciers Prestatie Monitor:

Instrument van Opdrachtgever om inzicht te verkrijgen in de prestaties van Leverancier.

Levering:

Het leveren van Goederen en/of het verrichten van één of meer (Online) Diensten uit hoofde van de Overeenkomst, het één of meer Goederen in bezit stellen van respectievelijk in de macht

brengen van Opdrachtgever en de eventuele installatie/montage van Goederen.

Maatwerkprogrammatuur:

Programmatuur die door Leverancier specifiek ontworpen of ontwikkeld is of wordt voor of in opdracht van Opdrachtgever.

Materialen:

Zaken zoals grondstoffen, hulpstoffen, gereedschappen, tekeningen, specificaties zijdens Leverancier, die worden verwerkt in de tot stand te brengen stoffelijke objecten, ofwel worden gebruikt bij de uitvoering van de Overeenkomst en reservedelen, gebruiksaanwijzingen en instructieboeken, alsmede hulpmaterialen die Leverancier gebruikt bij de uitvoering van de Overeenkomst.

Online Diensten:

Online Diensten van Leverancier waarbij op afstand via een netwerk toegang wordt verkregen tot en gebruik wordt gemaakt van gegevens, software en hardware door Opdrachtgever en door Opdrachtgever aan te wijzen derden eindgebruikers, het een en ander zoals nader gespecificeerd in de Overeenkomst.

Opdrachtgever:

De PGGM-entiteit welke de Overeenkomst is aangegaan, handelend voor zichzelf en/of één of meerdere van haar groepsmaatschappijen als bedoeld in 2:24b BW.

Overeenkomst:

Al hetgeen tussen Partijen is overeengekomen.

Partij(en):

Opdrachtgever en/of Leverancier (gezamenlijk).

Pensioenwet:

Wet van 7 december 2006 houdende regels betreffende pensioenen.

Programmatuur:

Alle software(licenties) en -diensten, computerprogrammatuur (zowel Standaardprogrammatuur als Maatwerkprogrammatuur) in huidige, nieuwe of verbeterde versie die ter uitvoering van de Overeenkomst door Leverancier aan Opdrachtgever ter beschikking wordt gesteld, inclusief systeem- of besturingsprogrammatuur (operating-systems), compilers (ontwikkelhulpmiddelen), utilities en toepassingsprogrammatuur, alsmede alle computerprogrammatuur welke door Leverancier aan Opdrachtgever ter beschikking gesteld c.q. voor Opdrachtgever ontwikkeld wordt als onderdeel van of tezamen met Apparatuur bij Opdrachtgever.

Service Levels:

De karakteristieken en het niveau van dienstverlening met betrekking tot de afzonderlijke diensten die onderdeel uitmaken van de (Online) Diensten, een en ander zoals verder uiteengezet in de Service Level Agreement.

Service Level Agreement:

De van toepassing zijnde Service Level Agreement.

Specificaties:

De eisen en wensen van Opdrachtgever ten aanzien van en/of nadere omschrijving en/of beschrijving van Goederen en/of (Online) Diensten, welke mondeling of schriftelijk zijn verstrekt, welke worden vermeld of naar welke wordt verwezen in de Overeenkomst. Bij gebreke daarvan geldt als omschrijving/beschrijving hetgeen tussen Partijen is overeengekomen, of bij gebreke daarvan, hetgeen in de branche algemeen gebruikelijk is.

Standaardprogrammatuur:

Programmatuur die door Leverancier niet specifiek ontworpen of ontwikkeld is voor Opdrachtgever.

Toezichthouder:

De Nederlandsche Bank N.V., de Stichting Autoriteit Financiële Markten, de Autoriteit Persoonsgegevens en/of een daarmee vergelijkbare buitenlandse autoriteit.

Uitbesteding:

Het inschakelen van een Derde bij de uitvoering van een (onderdeel van) de Overeenkomst.

Uitbestedingsregels:

Artikel 34 en 143 van de Pensioenwet en de daarop gebaseerde lagere regelgeving, waaronder artikel 12 en volgende van het Besluit uitvoering Pensioenwet, en artikel 43 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, evenals beleidsregels in de zin van de Algemene wet bestuursrecht die daarop betrekking hebben.

Verwerkersovereenkomst:

De in artikel 24 nader omschreven (sub)verwerkersovereenkomst zoals die in voorkomend geval geldt tussen Leverancier en Opdrachtgever.

Artikel 1. Toepasselijkheid

- 1.1. De Inkoopvoorwaarden zijn van toepassing op iedere (rechts)handeling, aanvraag, offerte-aanvraag, offerte, aanbidding, opdracht, inkooporder, opdrachtbevestiging, Overeenkomst en Levering door Leverancier ten behoeve van Opdrachtgever.
- 1.2. Voor zover de Inkoopvoorwaarden en/of Overeenkomst een leemte bevat en/of Partijen over een bepaald onderwerp niets hebben geregeld geldt het bepaalde in de wet. Algemene inkoop-, leverings- en betalingsvoorwaarden van Leverancier, dan wel andere algemene of bijzondere voorwaarden, waaronder op Leverancier toepasselijke branche-voorwaarden, zijn niet van toepassing en worden door Opdrachtgever expliciet van de hand gewezen.

Artikel 2. Onherroepelijkheid offertes

- 2.1. Een offerte van Leverancier is onherroepelijk, tenzij Leverancier uitdrukkelijk in de offerte heeft gesteld dat deze herroepelijk is.

Artikel 3. Algemene verplichtingen

- 3.1. Leverancier draagt de totale verantwoordelijkheid voor zowel haar eigen prestaties en personeel als voor prestaties en personeel van door haar ingeschakelde Derden.
- 3.2. Indien Leverancier op enig moment voorziet dat zij haar verplichtingen voortvloeiend uit de Overeenkomst niet, niet tijdig of niet naar behoren kan nakomen, dient Leverancier Opdrachtgever hiervan onmiddellijk op de hoogte te stellen en neemt alle redelijk te vergen maatregelen ter afwijking van de gevolgen.
- 3.3. Leverancier zal de Overeenkomst naar de laatste stand van de techniek en minimaal in overeenstemming met de in de branche algemeen aanvaarde normen uitvoeren.
- 3.4. Indien het bepaalde in artikel 34 van de Pensioenwet en/of artikel 13 lid 2 van het Besluit uitvoering Pensioenwet op de Overeenkomst van toepassing is, zal Leverancier, op het moment dat Opdrachtgever, Cliënten of een Toezichthouder daarom verzoekt, te allen tijde volledige medewerking verlenen opdat Opdrachtgever of Cliënten aan de vereisten voortvloeiend uit deze voorschriften of enig ander voorschrift van of krachtens de Pensioenwet kan voldoen. Tevens zal Leverancier terstond voldoen aan alle verplichtingen die Leverancier in het kader van de

Uitbestedingsregels kunnen worden opgelegd. Hieronder wordt tenminste begrepen dat:

- a) Leverancier aan een Toezichthouder of aan Cliënten alle gevraagde informatie, met inachtneming van eventueel bestaande wettelijke geheimhoudingsverplichtingen, verstrekt;
  - b) Leverancier desgevraagd een Toezichthouder, Opdrachtgever of Cliënten toegang zal verschaffen tot relevante informatie, boeken en administratieve bescheiden;
  - c) Leverancier desgevraagd een Toezichthouder, Opdrachtgever of Cliënten de mogelijkheid biedt om onderzoek ter plaatse te doen of te laten doen bij Leverancier of bij door Leverancier ingeschakelde Derden;
  - d) Aanwijzingen van een Toezichthouder, Opdrachtgever of Cliënten die verband houden met de door Opdrachtgever uitbestede bedrijfsprocessen, werkzaamheden en/of dienstverlening onmiddellijk door Leverancier worden opgevolgd.
- 3.5. Leverancier zal zich houden aan de Uitbestedingsregels inclusief het uitbestedingsbeleid (van Cliënten) van Opdrachtgever, welke Opdrachtgever op verzoek zal verstrekken en aan alle voor haar geldende wet- en regelgeving, alsmede aan alle op (Cliënten van) Opdrachtgever toepasselijke wet- en regelgeving voor zover deze haar bekend zijn en/of bekend kunnen zijn. Hieronder wordt mede begrepen, maar is niet beperkt tot, de incidentenregeling inzake (onder)uitbesteding. Incidenten als bedoeld in dit artikel worden door Leverancier onverwijld gemeld via IncidentenDerden@pggm.nl.
- 3.6. Leverancier, haar personeel evenals door haar ingeschakelde Derden, dienen zich bij de uitvoering van de Overeenkomst te gedragen overeenkomstig de Overeenkomst, regels, voorschriften, richtlijnen en procedures van Opdrachtgever.
- 3.7. Indien aan Leverancier werkzaamheden worden uitbesteed conform het uitbestedingsbeleid van Opdrachtgever en/of indien Leverancier personeel inzet bij Opdrachtgever op locatie dient Leverancier te beschikken over een eigen gedragscode.

Artikel 4. (Tijdstip van) Levering

- 4.1. Leverancier is gehouden de Goederen en/of (Online) Diensten te leveren op het overeengekomen tijdstip c.q. binnen de overeengekomen leveringstermijn(en), welke als fatale termijn(en) word(t)(en) aangemerkt.
- 4.2. Opdrachtgever zal binnen acht werkdagen schriftelijk of elektronisch laten weten of zij de gevolgen van de gewijzigde Levering en/of leveringstermijnen aanvaardt.

Artikel 5. Keuring en acceptatie

- 5.1. Opdrachtgever heeft de bevoegdheid tot (herhaaldelijke) inspectie, keuring en/of acceptatie van de te leveren en/of geleverde Goederen en/of (Online) Diensten, waaronder de daartoe gebruikte (Hulp)Materialen. Leverancier verleent hieraan haar medewerking en kan hiervoor geen kosten bij Opdrachtgever in rekening brengen.

Artikel 6. Risico- en eigendomsovergang

- 6.1. De eigendom en het risico van de Goederen en/of (Online) Diensten omschreven in de Overeenkomst gaat over op Opdrachtgever nadat deze zijn geleverd met de bijbehorende documentatie en zo nodig gemonteerd respectievelijk geïnstalleerd door Leverancier en indien van toepassing, geaccepteerd en/of goedgekeurd door Opdrachtgever overeenkomstig artikel 5.
- 6.2. Leverancier heeft geen retentierecht en/of opschortingsrecht met betrekking tot de in de

Overeenkomst omschreven Goederen en/of (Online) Diensten.

Artikel 7. Kwaliteit van dienstverlening en auditrecht

- 7.1. De processen van Leverancier zullen tijdens de looptijd van de Overeenkomst minimaal aantoonbaar (blijven) voldoen aan de ISO 9001 en ISO 27001 normering(en) of een gelijkwaardig kwaliteitsmanagementsysteem.
- 7.2. Indien Leverancier niet ISO gecertificeerd is of een gelijkwaardig kwaliteitsmanagementsysteem heeft, zal Leverancier op eerste verzoek een ander kwaliteitsplan ter goedkeuring aan Opdrachtgever overleggen. Het kwaliteitsplan dient toegesneden te zijn op de in de Overeenkomst omschreven Goederen en/of (Online) Diensten. Opdrachtgever heeft tevens het recht om interne rapportages van Leverancier op te vragen en in te zien.
- 7.3. Opdrachtgever heeft het recht minimaal eenmaal per contractjaar op haar kosten een audit en/of risicoanalyse uit te (laten) voeren op de afspraken die in de Overeenkomst zijn vastgelegd. Leverancier verleent hieraan de benodigde medewerking zonder daarvoor kosten in rekening te brengen.
- 7.4. In afwijking van het bepaalde in het voorgaande lid komen de kosten voor de kwaliteitsaudit en/of risicoanalyse voor rekening van Leverancier indien blijkt dat Leverancier de Overeenkomst en/of wettelijke bepalingen die op de Overeenkomst van toepassing zijn niet of niet behoorlijk heeft nageleefd. Bovendien zal Leverancier onverwijld na kennisgeving van de bevindingen uit de risicoanalyse en/of audit deze voor eigen rekening herstellen. Opdrachtgever kan hieraan een termijn verbinden.

Artikel 8. Garanties

- 8.1. Leverancier garandeert dat:
  - a) zij Goederen en/of (Online) Diensten tijdig, deugdelijk en conform de Overeenkomst levert.
  - b) de Goederen en/of (Online) Diensten zullen beantwoorden aan de Overeenkomst, het Informatiebeveiligingsbeleid en de eigenschappen zullen bezitten welke vereist zijn voor het doel waarvoor de Goederen en/of (Online) Diensten bestemd zijn.
  - c) alle Goederen en/of (Online) Diensten voldoen aan de toepasselijke wetgeving, van goede kwaliteit zijn, vrij van ontwerp-, constructie-, materiaal- of fabricagefouten zijn, aan de gebruikelijke eisen van deugdelijke afwerking voldoen, geschikt zijn voor het beoogde gebruik zijdens Opdrachtgever, en overigens op een wijze zullen worden uitgevoerd die tenminste overeenstemt met het niveau van professionalisme en de stand van kennis en/of techniek die van een eerste klas dienstverlener mag worden verwacht.
  - d) de Goederen en/of (Online) Diensten zullen voldoen aan de Specificaties en dat tekortkomingen te allen tijde kosteloos zullen worden hersteld.
- 8.2. De garantietermijn voor de door Leverancier geleverde Goederen en/of (Online) Diensten, bedraagt tenminste 12 maanden.
- 8.3. Verstreekte garanties laten de aansprakelijkheid van Partijen op grond van de Overeenkomst en/of wet onverlet.

Artikel 9. Wijzigingen

- 9.1. Partijen kunnen te allen tijde in onderling overleg schriftelijk de Overeenkomst wijzigen en/of aanvullen en aan de wijziging nadere voorwaarden verbinden.
- 9.2. Leverancier is gehouden Opdrachtgever te informeren over wijzigingen die van invloed zijn of kunnen zijn op (de uitvoering van) de Overeenkomst via inkoop&contractmanagement@pggm.nl.

Artikel 10. Evaluatie

- 10.1. Partijen evalueren jaarlijks de (uitvoering van de) Overeenkomst. Indien van toepassing vindt de evaluatie plaats via de Leveranciers Prestatie Monitor. Leverancier zal hieraan zijn medewerking verlenen.

Artikel 11. Overdracht van rechten en verplichtingen

- 11.1. Leverancier kan slechts met voorafgaande schriftelijke toestemming van Opdrachtgever een recht en/of verplichting uit de Overeenkomst overdragen aan een derde. Opdrachtgever kan hieraan nadere voorwaarden verbinden.
- 11.2. Opdrachtgever kan te allen tijde een recht en/of verplichting uit de Overeenkomst overdragen aan een derde. Leverancier zal haar medewerking in dat geval niet op onredelijke gronden onthouden.

Artikel 12. Inschakelen van Derden

- 12.1. Leverancier mag bij de uitvoering van de Overeenkomst Derden inschakelen, met dien verstande dat:
  - a) dit plaatsvindt op de wijze zoals beschreven in de Overeenkomst. Indien dit niet staat beschreven in de Overeenkomst zal Leverancier daarvoor vooraf schriftelijk toestemming vragen aan Opdrachtgever en, voor zover van toepassing, behulpzaam zijn bij het informeren van de Toezichthouder over de voorgenomen Uitbesteding;
  - b) Leverancier Opdrachtgever vooraf schriftelijk informeert bij voorgenomen wijzigingen in de Uitbesteding;
  - c) Leverancier bij het selecteren, aanstellen en monitoren van de in dit artikel bedoelde Derden, voor zover van toepassing, de Uitbestedingsregels in acht neemt en met alle zorgvuldigheid handelt;
  - d) iedere inschakeling van Derden onder zodanige voorwaarden plaatsvindt dat de overeenkomst met Derden wordt uitgevoerd in overeenstemming met de Overeenkomst en de toepasselijke wet- en regelgeving;
  - e) Leverancier gehouden is de verplichtingen onder de Overeenkomst jegens Opdrachtgever aantoonbaar door te leggen aan door haar ingeschakelde Derden, waaronder in elk geval het bepaalde in artikel 3.4 van deze Inkoopvoorwaarden;
  - f) Leverancier is gehouden om de door haar ingeschakelde Derden voor de uitvoering van de Overeenkomst tijdig te betalen voor de door deze Derden geleverde Goederen en/of (Online) Diensten.
- 12.2. Opdrachtgever zal haar toestemming als bedoeld in dit artikel niet op onredelijke gronden onthouden en kan daaraan voorwaarden verbinden en/of deze toestemming in de tijd beperken. Deze toestemming laat de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van Leverancier voor de nakoming van alle verplichtingen uit de Overeenkomst en de op haar toepasselijke wet- en/of regelgeving onverlet.
- 12.3. Opdrachtgever heeft te allen tijde de mogelijkheid om inzage te hebben in relevante contractuele verplichtingen tussen Leverancier en door haar ingeschakelde Derden.

Artikel 13. Instructierecht

- 13.1. Opdrachtgever is te allen tijde bevoegd om aan Leverancier schriftelijk of elektronisch instructies te geven omtrent de wijze van uitvoering door Leverancier van de Overeenkomst. Leverancier volgt de instructies van Opdrachtgever op.
- 13.2. Indien Leverancier van mening is dat de nakoming van instructies in redelijkheid niet, of niet zonder voorafgaande wijziging van de Overeenkomst van Leverancier kan worden gevergd, zal Leverancier Opdrachtgever hiervan

onverwijld in kennis stellen en met Opdrachtgever in overleg treden om tot een oplossing te komen. Leverancier handelt in de tussentijd niet in strijd met de gegeven instructies.

Artikel 14. Informatieverstrekking

- 14.1. Opdrachtgever kan verzoeken doen om informatie en vragen stellen aan Leverancier met betrekking tot (de uitvoering van) de Overeenkomst. Leverancier zal dergelijke vragen en/of verzoeken onverwijld, doch uiterlijk binnen een redelijke termijn afhandelen.
- 14.2. Leverancier stelt Opdrachtgever onverwijld schriftelijk op de hoogte van:
  - a) een materiële wijziging in de zeggenschap over Leverancier;
  - b) alle feiten en/of omstandigheden die directe, materiële gevolgen hebben voor (de uitvoering van) de Overeenkomst.
- 14.3. Indien de feiten en/of omstandigheden zoals genoemd in 14.2 sub b een redelijkerwijs voorzienbaar negatief gevolg hebben voor (de uitvoering van) de Overeenkomst, zal Leverancier al het nodige doen dat redelijkerwijs van haar kan worden gevergd om dit negatieve gevolg weg te nemen of te beperken.

Artikel 15. Prijs en prijsaanpassingen

- 15.1. De overeengekomen prijzen en vergoedingen zijn vast voor de duur van de Overeenkomst. Alle (on)kosten en/of toeslagen in verband met de uitvoering van de Overeenkomst worden geacht in de prijs te zijn begrepen. Prijzen zijn exclusief BTW.
- 15.2. Meerwerk dient altijd vooraf schriftelijk of elektronisch tussen Partijen te worden overeengekomen. Partijen kunnen eveneens minderwerk overeenkomen.

Artikel 16. Facturering en betaling

- 16.1. Leverancier stuurt haar facturen naar facturen@pggm.nl (1 bestand per factuur inclusief bijlagen in PDF-A) ter attentie van de afdeling FSSC. De factuur bevat de naam en code van het project, datum/periode, kenmerk en/of ordernummer en kostenplaats. De factuur zal tevens voldoen aan de overige vereisten die de Overeenkomst en de wet daaraan stellen.
- 16.2. Betaling van de factuur, inclusief BTW, vindt plaats binnen 30 kalenderdagen na ontvangst van de factuur en na goedkeuring en/of acceptatie van de Goederen en/of (Online) Diensten onder de voorwaarde dat Leverancier de overige verplichtingen uit de Overeenkomst is nagekomen. Een vertraging in de betaling levert voor Leverancier geen grond tot opschorting op.
- 16.3. Opdrachtgever is gerechtigd de betaling geheel dan wel gedeeltelijk op te schorten indien zij een tekortkoming of non-conformiteit in de geleverde Goederen en/of (Online) Diensten constateert dan wel van oordeel is dat de factuur niet juist of niet volledig is. Opdrachtgever zal Leverancier zo spoedig mogelijk schriftelijk of elektronisch informeren over een geconstateerde tekortkoming en/of non-conformiteit.
- 16.4. Opdrachtgever heeft het recht het bedrag van de factuur te verminderen en/of te verrekenen met enig bedrag dat Leverancier is verschuldigd aan Opdrachtgever.
- 16.5. Betaling van de factuur door Opdrachtgever houdt op geen enkele wijze afstand van recht in.

Artikel 17. Tekortkoming

- 17.1. Indien Leverancier een verplichting uit de Overeenkomst niet, niet-tijdig of niet-deugdelijk nakomt dan wel anderszins tekortkomt in de nakoming van een verplichting uit de Overeenkomst, zal Opdrachtgever haar in gebreke stellen, tenzij nakoming reeds blijvend onmogelijk is. In dat geval is Leverancier onmiddellijk in verzuim. De

ingebrekestelling vindt schriftelijk plaats, waarbij aan Leverancier een redelijke termijn wordt gegund voor kosteloos herstel of vervanging, ter beoordeling van Opdrachtgever. Deze termijn wordt aangemerkt als een fatale termijn.

- 17.2. In geval van verzuim, is Leverancier wettelijke rente verschuldigd over door Opdrachtgever vooruitbetaalde bedragen, te berekenen over de periode van verzuim. De aan Opdrachtgever te betalen wettelijke rente zal worden verrekend met nog te betalen facturen. In geval volledige betaling reeds heeft plaatsgevonden, zal Leverancier deze rente onverwijld aan Opdrachtgever voldoen.
- 17.3. Opdrachtgever heeft het recht om een tekortkoming in de nakoming direct en voor rekening en risico van Leverancier te (laten) herstellen en/of Goederen en/of (Online) Diensten geheel of gedeeltelijk elders af te nemen.

Artikel 18. Overmacht

- 18.1. Leverancier kan geen beroep op overmacht doen ter zake van de door haar gegeven garanties.
- 18.2. Onder overmacht aan de zijde van Leverancier wordt in ieder geval niet verstaan: gebrek aan personeel, stakingen van eigen personeel, tekortkoming van door Leverancier ingeschakelde Derden, uitval van (Hulp)Materialen of liquiditeits- c.q. solvabiliteitsproblemen aan de zijde van Leverancier.

Artikel 19. Aansprakelijkheid en vrijwaring

- 19.1. Leverancier is aansprakelijk voor alle schade die (Cliënten van) Opdrachtgever lijden als gevolg van een tekortkoming in de nakoming van een of meer verplichtingen voortvloeiend uit de Overeenkomst en voor schade veroorzaakt aan eigendommen van Opdrachtgever.
- 19.2. De aansprakelijkheid voor schade als gevolg van een tekortkoming in de nakoming van de Overeenkomst is per gebeurtenis beperkt tot het hoogste van:
  - a) een bedrag van driemaal het per contractjaar totaal van de overeengekomen vergoedingen en prijzen (exclusief BTW) zoals vastgelegd in de Overeenkomst; of
  - b) €500.000,-, met een maximum van €2.500.000,- per contractjaar.
- 19.3. De in artikel 19.2 opgenomen beperkingen van aansprakelijkheid komen te vervallen:
  - a) ingeval van aanspraken van derden op schadevergoeding ten gevolge van dood of letsel en/of;
  - b) indien sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van Leverancier en/of door Leverancier ingeschakelde Derden;
  - c) indien sprake is van door Leverancier verstrekte vrijwaringen.
- 19.4. Leverancier vrijwaart Opdrachtgever:
  - (a) voor alle financiële gevolgen van vorderingen of andere aanspraken van derden in enig verband staande met de uitvoering door Leverancier en door Leverancier ingeschakelde Derden van verplichtingen die voortvloeien uit de Overeenkomst, dan wel ingevolge de wet, waaronder mede begrepen, maar niet beperkt tot vorderingen of andere aanspraken van derden wegens inbreuk op hun intellectuele en/of industriële eigendomsrechten;
  - (b) voor alle opgelegde boetes en/of strafmaatregelen aan (Cliënten van) Opdrachtgever in verband met niet-naleving van toepasselijke wet- en/of regelgeving door

Leverancier en door Leverancier ingeschakelde Derden;

- (c) voor schade veroorzaakt door Leverancier en door Leverancier ingeschakelde Derden aan eigendommen van derden;
- (d) voor kosten, schade en aansprakelijkheden als gevolg van wettelijke verplichtingen ten aanzien van personeel en personen werkzaam ten behoeve van Leverancier waaronder maar niet uitsluitend krachtens belasting-, zorgverzekerings- en/of sociale verzekeringswetgeving.

Artikel 20. Verzekering

- 20.1. Leverancier heeft zich adequaat en marktconform verzekerd en zal zich tenminste voor de duur van de Overeenkomst adequaat en marktconform verzekerd houden voor risico's voortvloeiend uit de wettelijke- en beroepsaansprakelijkheid.
- 20.2. Leverancier zal Opdrachtgever op eerste verzoek een kopie van de polis en/of bewijs van betaling van de premie voor de lopende verzekeringsperiode verschaffen.

Artikel 21. Boete

- 21.1. Indien Leverancier in strijd handelt met één of meerdere verplichtingen die voortvloeien uit de Overeenkomst, kan Opdrachtgever een direct opeisbare boete vorderen van € 10.000,-, alsmede een boete van € 750,- per dag of gedeelte van een dag dat de overtreding voortduurt. De boete is zonder rechtelijke tussenkomst, ingebrekestelling of aanmaning direct opeisbaar, zulks onverminderd het recht van Opdrachtgever om nakoming of volledige schadevergoeding van Leverancier te vorderen.

Artikel 22. Informatiebeveiliging en Business Continuity Management

- 22.1. Met betrekking tot alle door Opdrachtgever aan Leverancier verstrekte of door Leverancier in opdracht verzamelde Bedrijfsinformatie, verbindt Leverancier zich:
  - a) alle passende technische en organisatorische maatregelen passende bij de aard van de te beschermen Bedrijfsinformatie in acht te nemen voor een veilige bewaring en bescherming tegen vernietiging, verlies, wijziging en ongeoorloofde toegang;
  - b) een proces te hebben geïmplementeerd voor het regelmatig testen, beoordelen en evalueren van de effectiviteit van de technische en organisatorische maatregelen om de betrouwbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de Bedrijfsinformatie te waarborgen;
  - c) op verzoek, maximaal eenmaal per contractjaar, naar waarheid een vragenlijst in te vullen over hoe Leverancier haar informatiebeveiliging heeft ingericht en hetgeen is ingevuld in deze vragenlijst na te leven;
  - d) alle substantiële wijzigingen op het gebied van informatiebeveiliging, ten gevolge waarvan Bedrijfsinformatie minder goed is beveiligd dan bekend is bij Opdrachtgever, onverwijld bij Opdrachtgever te melden;
  - e) Bedrijfsinformatie niet langer onder haar berusting te houden dan voor het uitvoeren van de Overeenkomst redelijkerwijs noodzakelijk is;
  - f) akkoord te gaan met de periodieke uitvoering van een geautomatiseerd assessment (geen penetratietest);
  - g) alle beveiligingsverplichtingen van Opdrachtgever alsmede alle toepasselijke wet- en regelgeving inzake beveiliging, na te komen.
- 22.2. Leverancier en haar personeel evenals door haar ingeschakelde Derden zijn gehouden er op toe te zien dat elektronische verzending van Bedrijfsinformatie van

Opdrachtgever, zowel van als naar Opdrachtgever, uitsluitend over een beveiligde verbinding geschiedt.

- 22.3. Leverancier draagt er zorg voor dat Bedrijfsinformatie alleen wordt ingezien door daartoe bevoegde personen.
- 22.4. Leverancier draagt er zorg voor dat zij een adequaat proces heeft ingericht waarbinnen op een efficiënte wijze informatiebeveiligingsincidenten en –risico's worden gemeld en afgehandeld. Leverancier is verplicht alle inbreuken op de beveiliging alsmede andere incidenten die op grond van wetgeving moeten worden gemeld aan een Toezichthouder of betrokkene onverwijld te melden bij Opdrachtgever (via: cert@pggm.nl), onverminderd de verplichting de gevolgen van dergelijke inbreuken en incidenten na overleg met Opdrachtgever zo snel mogelijk ongedaan te maken dan wel te beperken en stappen te nemen om het risico op herhaling of het ontstaan van vergelijkbare incidenten te voorkomen, onder vermelding van aard en omvang van het incident, alsmede de reeds genomen en eventueel nog te nemen maatregelen om de gevolgen van het incident voor zover mogelijk ongedaan te maken. Onder informatiebeveiligingsincident wordt in elk geval begrepen:
  - a) in onbevoegde handen geraakte Bedrijfsinformatie van Opdrachtgever;
  - b) aantasting van de integriteit van Bedrijfsinformatie van Opdrachtgever;
  - c) niet voldoen aan de afgesproken beschikbaarheid van Bedrijfsinformatie van Opdrachtgever.Leverancier zal het doen van meldingen aan de Toezichthouder(s) overlaten aan Opdrachtgever (behoudens dwingendrechtelijke verplichtingen). Leverancier zal alle noodzakelijke medewerking verlenen aan het zo nodig, op de kortst mogelijke termijn, verschaffen van aanvullende informatie aan de Toezichthouder(s) en/of betrokkene(n). De kosten voor de werkzaamheden die op grond van dit artikel door Leverancier moeten worden verricht komen voor rekening van Leverancier, tenzij Leverancier bewijst dat de inbreuk en/of het incident niet aan hem is toe te rekenen. De verplichtingen in dit artikel zijn niet van toepassing indien en voor zover de inbreuken/incidenten geen enkel risico vormen voor de Bedrijfsinformatie die afkomstig is van Opdrachtgever of waarvoor Opdrachtgever verantwoordelijk(e) is.
- 22.5. In aanvulling op het bepaalde in het voorgaande lid, dient Leverancier tevens onverwijld melding aan Opdrachtgever te doen indien op enig moment de reële bedreiging van bovengenoemde gebeurtenissen heeft bestaan, zodat in gezamenlijk overleg het risico verminderd kan worden.
- 22.6. Leverancier stelt haar personeel en door haar ingeschakelde Derden op de hoogte van de inhoud van de regels, voorschriften, richtlijnen en procedures zoals vastgelegd in de Overeenkomst.
- 22.7. Indien Leverancier haar diensten verleent ten behoeve van een kritisch bedrijfsproces van Opdrachtgever geldt het onderstaande ten behoeve van Business Continuity Management (BCM):
  - a) Leverancier garandeert dat zij voldoet aan het BCM-beleid en de geldende richtlijnen van Opdrachtgever op het gebied van BCM;
  - b) Leverancier is gehouden alle incidenten op het gebied van BCM zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 1 uur na ontdekking te melden aan het Computer Emergency Response Team (CERT) van Opdrachtgever, via: cert@pggm.nl.

Artikel 23. Geheimhouding

- 23.1. Leverancier en haar personeel zullen het bestaan, de aard en de inhoud van de Overeenkomst evenals alle overige Bedrijfsinformatie welke tussen Partijen is uitgewisseld en waarvan Leverancier de vertrouwelijkheid kent c.q.

- behoort te kennen, geheimhouden, en zal niets daaromtrent openbaar maken.
- 23.2. Alle door Opdrachtgever aangeleverde informatie is en blijft eigendom van Opdrachtgever. Leverancier verplicht zich deze informatie niet te gebruiken voor andere doeleinden dan met Opdrachtgever is overeengekomen.
- 23.3. De geheimhoudingsplicht geldt niet met betrekking tot informatie:
- die algemeen bekend is of wordt, anders dan door een overtreding van het bepaalde in dit artikel;
  - waarvan de ontvangende Partij kan aantonen dat die al in haar bezit was, voordat de informatie in het kader van een opdracht aan haar werd verstrekt;
  - die de ontvangende Partij van een derde heeft gekregen zonder plicht tot geheimhouding;
  - welke verstrekt dient te worden op grond van een wettelijke verplichting, voorschrift van een Toezichthouder of gerechtelijk bevel daartoe.
- 23.4. Het is Leverancier niet toegestaan om, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Opdrachtgever, op commerciële wijze uitlatingen van welke aard ook te doen over zowel de samenwerking met als de dienstverlening aan Opdrachtgever.

Artikel 24. Privacy

- 24.1. Voor zover de Overeenkomst betrekking heeft op het verwerken van persoonsgegevens, zijn de bepalingen van de AVG daarop van toepassing en staat Leverancier ervoor in dat zij te allen tijde zal voldoen aan de vereisten van de AVG.
- 24.2. Indien Leverancier in het kader van (de uitvoering van) de Overeenkomst persoonsgegevens verwerkt in de hoedanigheid van (sub)verwerker zoals bedoeld in de AVG, sluiten Partijen een Verwerkersovereenkomst. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van de Overeenkomst en de bepalingen van de Verwerkersovereenkomst, prevaleren de bepalingen van de Verwerkersovereenkomst.
- 24.3. Indien Opdrachtgever dit noodzakelijk acht zullen Partijen indien zij beide kwalificeren als zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke onder de AVG een overeenkomst tussen zelfstandig verwerkingsverantwoordelijken sluiten.

Artikel 25. Intellectuele- en industriële eigendomsrechten

- 25.1. Met inachtneming van de bepalingen van de Overeenkomst staat Leverancier in voor het vrij en ongestoord gebruik door Opdrachtgever van de door Leverancier in het kader van de Overeenkomst geleverde Goederen en/of (Online) Diensten.
- 25.2. Leverancier is gerechtigd de informatie welke verstrekt is door Opdrachtgever uitsluitend te gebruiken in verband met (de uitvoering van) de Overeenkomst. Deze informatie is en blijft eigendom van Opdrachtgever. De intellectuele eigendomsrechten van de door Leverancier geproduceerde gegevens, resultaten, instructies, rapporten, documenten, in opdracht van Opdrachtgever ontwikkelde Goederen en/of (Online) Diensten en de daarin vervatte informatie berusten bij Opdrachtgever. Voor zover vereist worden de intellectuele eigendomsrechten kosteloos aan Opdrachtgever overgedragen, op de wijze die de wet voorschrijft.

Artikel 26. Tussentijdse beëindiging

- 26.1. Opdrachtgever kan de Overeenkomst met onmiddellijke ingang geheel of gedeeltelijk beëindigen zonder ingebrekestelling en zonder gerechtelijke tussenkomst, door schriftelijke opzegging aan Leverancier, zonder tot enige schadevergoeding vanwege de beëindiging te zijn

gehouden, indien zich één van de onderstaande omstandigheden voordoet:

- er vinden ingrijpende wijzigingen plaats in de op Opdrachtgever en/of Cliënten van toepassing zijnde toepasselijke wet- of regelgeving;
- op aanwijzing van een Toezichthouder beëindiging van de Overeenkomst wordt vereist;
- stillegging van het bedrijf, faillissement, surseance van betaling, intrekking van eventuele vergunningen, van een van de Partijen dan wel beslag op (een deel van) bedrijfseigendommen bestemd voor de uitvoering van de Overeenkomst;
- wijziging van de zeggenschap over het bedrijf van Partijen;
- indien en voor zover de bedrijfsvoering van Opdrachtgever zodanig verstoord is doordat Leverancier niet voldoet aan haar verplichtingen uit de Overeenkomst als gevolg waarvan Opdrachtgever niet aan de voor haar geldende contractuele verplichtingen jegens Cliënten kan voldoen of op enig moment vaststaat dat Leverancier de verplichtingen uit de Overeenkomst niet naar behoren zal kunnen nakomen;
- de overeengekomen Service Levels gedurende twee maanden in een periode van 6 aaneengesloten maanden niet worden gehaald;
- zich een omstandigheid voordoet als bedoeld in artikel 17 (tekortkoming) of 18 (overmacht);
- zich een andere omstandigheid voordoet, waaronder maar niet beperkt tot de uitkomsten van de Leveranciers Prestatie Monitor, waardoor voortzetting van de Overeenkomst in redelijkheid niet mag worden verwacht.

Artikel 27. Gevolgen beëindiging

- 27.1. Teneinde de continuïteit van de in de Overeenkomst genoemde Goederen en/of (Online) Diensten te borgen in geval van gehele of gedeeltelijke beëindiging van de Overeenkomst gedurende de transitieperiode, verplichten Partijen zich om onverwijld gezamenlijk een exitplan op te stellen. In geval van hosting verklaart Leverancier, gelet op de grote afhankelijkheid van Opdrachtgever, zich reeds nu voor alsdan bereid aanvullende afspraken met Opdrachtgever te maken om het continuïteitsrisico te verkleinen.
- 27.2. Het exitplan zal, indien of voor zover van toepassing, in ieder geval bepalingen inzake de volgende onderwerpen bevatten:
- de afwikkeling van de verplichtingen uit de Overeenkomst;
  - het beschikbaar stellen van relevant geachte informatie om de bedrijfsvoering zelf of elders te kunnen continueren;
  - teruggave en/of overdracht en/of vernietiging van Bedrijfsinformatie en bijbehorende datadocumentatie;
  - bestandsformaten en aan wie en binnen welke termijn wordt opgeleverd;
  - overdracht van Maatwerkprogrammatuur, overdracht van kennis en bijbehorende documentatie van Maatwerkprogrammatuur.
- Bovenstaande opsomming is niet limitatief bedoeld.
- 27.3. Indien, om welke reden dan ook, de transitie niet voor het aflopen van de oorspronkelijke Overeenkomst of de verlengde einddatum, eventueel overeengekomen in het exitplan, afgerond mocht zijn, is Leverancier gehouden, onder nader te bepalen voorwaarden, actief mee te werken om de overeengekomen Goederen en/of (Online) Diensten gedurende een nader overeen te komen periode te blijven leveren. Het bepaalde in de Overeenkomst is daarbij onverkort van toepassing. Partijen treden alsdan in

overleg over de periode van voortzetting en nadere afspraken, waaronder betaling, welke schriftelijk zullen worden vastgelegd. Partijen zullen daarbij billijkheid betrachten.

- 27.4. In geval van beëindiging van de Overeenkomst zullen de daaruit voortvloeiende verplichtingen na het einde van de Overeenkomst van kracht blijven voor zover dat uit hun aard voortvloeit, waaronder maar niet beperkt tot het bepaalde in dit artikel alsmede aansprakelijkheid, garanties, geheimhouding en vrijwaringen.
- 27.5. Leverancier is verplicht bij beëindiging van de Overeenkomst en na afloop van de transitieperiode alle Bedrijfsinformatie aan Opdrachtgever te retourneren. Opdrachtgever behoudt tenminste gedurende drie maanden toegang tot alle Bedrijfsinformatie. Verwijdering van alle Bedrijfsinformatie inclusief gemaakte kopieën, door Leverancier van haar Apparatuur, Programmatuur, (Online) Diensten, en/of hardware, behoudens een eigen wettelijke bewaarplicht (naar afloop waarvan Leverancier de Bedrijfsinformatie onmiddellijk zal verwijderen en Opdrachtgever zal informeren zodra dit is gebeurd), zal niet eerder plaatsvinden dan nadat Opdrachtgever de mogelijkheid heeft gekregen om alle Bedrijfsinformatie in een leesbaar format te extraheren of na schriftelijke toestemming van Opdrachtgever. Leverancier zal Opdrachtgever een verklaring van vernietiging verstrekken na vernietiging.

Artikel 28. Overige bepalingen

- 28.1. Leverancier zal zorgdragen voor een beloningsbeleid dat voldoet aan de op (Cliënten van) Opdrachtgever van toepassing zijnde wet- en regelgeving en de Code Pensioenfondsen.
- 28.2. Het nalaten van een beroep op enig aan Partijen toekomend wettelijk en/of contractueel recht houdt geen afstand van recht in.
- 28.3. Leverancier zal de Richtlijn Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), bijlage 1 bij deze Inkoopvoorwaarden, naleven.
- 28.4. Tenzij Partijen anders overeenkomen zullen zij gedurende de uitvoering van de Overeenkomst en een jaar na het eindigen daarvan, noch direct noch indirect, personeel van de andere Partij in dienst nemen die betrokken zijn of waren bij de uitvoering van de Overeenkomst of bij het inhuren van de (Online) Diensten. Dit artikel staat er niet aan in de weg dat Partijen advertenties ter werving van personeel in de publieke media kunnen plaatsen.

Artikel 29. Geschillen

- 29.1. Partijen zullen zich inspannen om enig geschil op te lossen door middel van mediation overeenkomstig het mediation reglement van de Mediatorsfederatie Nederland (MfN). Indien mediation niet binnen 45 kalenderdagen leidt tot oplossing van het geschil zal het geschil worden voorgelegd aan de bevoegde rechter te Utrecht in het arrondissement Midden-Nederland.
- 29.2. Het in de voorgaande leden bepaalde laat onverlet het recht van Partijen om voor de president van de competente rechtbank een voorziening in kort geding te verzoeken.

Artikel 30. Toepasselijk recht

- 30.1. Op deze Inkoopvoorwaarden en de Overeenkomst, alsmede op de totstandkoming en de interpretatie ervan, is Nederlands recht van toepassing. Alle buitenlandse wetgeving, internationale regelingen en verdragen, zoals het Weens Koopverdrag, worden uitgesloten.

Bijlage 1. Richtlijn Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)

Versie 09-2020

Inleiding

PGGM heeft Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) hoog in het vaandel staan. MVO draagt bij aan de realisatie van onze doelstellingen en onze strategie. Wij willen relevant zijn en blijven voor onze klanten en de sector Zorg & Welzijn. Bij deze ontwikkeling past een consistente en congruente duurzaamheidsagenda.

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn een set van 17 ambitieuze doelen opgesteld door de Verenigde Naties, om wereldwijd duurzame ontwikkeling te bevorderen en vormen het raamwerk van de PGGM Duurzaamheidsagenda. PGGM zet zich in voor het creëren van meervoudige positieve impact op SDG 1 (geen armoede), 3 (goede gezondheid en welzijn) en 13 (klimaatactie) in samenwerking met partners. Daarnaast voeren we een verantwoorde basis waarin we onze negatieve impact op de overige SDG's minimaliseren / compenseren en streven naar positieve impact.

Als onderdeel van onze verantwoorde basis en het streven naar positieve impact op SDG 12 (Duurzame consumptie en productie) heeft PGGM beleid geformuleerd op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), gebaseerd op haar 'ketenverantwoordelijkheid'. Onder ketenverantwoordelijkheid verstaan wij: het meewegen van milieu- en sociale overwegingen, naast financiële en andere criteria, bij inkoopbeslissingen, en het op een verantwoorde manier omgaan met leveranciers en onderaannemers. Het MVI-beleid heeft als uitgangspunt dat we samen met onze leveranciers streven naar bedrijfsethische standaarden en duurzame ontwikkeling. Daartoe vragen wij hen de 'Richtlijn Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)' te ondertekenen.

MVI betekent voor PGGM het adopteren van de beste methoden, technieken en werkwijzen op het gebied van maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen en het samen met leveranciers continu ontwikkelen en verbeteren hiervan.

Het op een maatschappelijk verantwoorde en duurzame wijze samenwerken met leveranciers is één van de belangrijkste criteria voor PGGM in het besluitvormingsproces om relaties met leveranciers, dienstverleners, partners en klanten aan te gaan en/of deze te continueren.

PGGM behoudt zich het recht voor om de Richtlijn te wijzigen wanneer marktontwikkelingen daar aanleiding toe geven.

Relaties, reikwijdte en controle

Leveranciersrelaties

De relatie van PGGM met haar leveranciers is altijd gebaseerd op het principe van rechtvaardig en eerlijk zaken doen. PGGM streeft lange termijn zakelijke relaties met haar leveranciers na. PGGM verwacht van haar leveranciers dat zij een proactieve houding hebben en waar mogelijk innovatief zijn wat betreft het verbeteren van sociale, ethische en milieuspecten in relatie tot de geleverde goederen en/of diensten. PGGM geeft de voorkeur aan leveranciers die dezelfde sociale en milieunormen hanteren als PGGM. PGGM is er van overtuigd dat ondernemen met inachtneming van de Richtlijn zal bijdragen aan de continuïteit van de relatie met de leverancier en het succes op lange termijn van zowel PGGM alsmede haar leveranciers.

Reikwijdte

Leveranciers maken vaak gebruik van toeleveranciers of onderaannemers, waarmee PGGM geen directe relatie onderhoudt. Het inzetten van toeleveranciers of onderaannemers door leveranciers mag uiteraard geen afbreuk doen aan de uitgangspunten van deze Richtlijn. PGGM beoogt met deze Richtlijn de basis te leggen voor een maatschappelijk verantwoorde en duurzame samenwerking met haar directe leveranciers, die dat op hun beurt weer nastreven richting hun eigen leveranciers en onderaannemers. Het kunnen traceren van de herkomst van de geleverde producten en/of diensten is daarbij cruciaal. Leveranciers kunnen, op verzoek van PGGM, gevraagd worden om de identiteit van hun leveranciers en onderaannemers, en andere relevante informatie, kenbaar te maken.

Informatie en (niet-)naleving

PGGM wil graag samenwerken met haar leveranciers om de sociale- en milieuprestaties te verbeteren. Op verzoek van PGGM zal de leverancier, zonder kosten, informatie ter beschikking stellen ten aanzien van zijn prestaties op het gebied van de onderwerpen zoals geregeld in de Richtlijn. Om naleving van de Richtlijn te verifiëren als ook om gezamenlijk de mogelijkheden tot verdere verbetering te bespreken, zal PGGM periodiek overleg met haar leveranciers voeren. Met leveranciers die (nog) niet in de gelegenheid zijn om te voldoen aan de bepalingen van deze Richtlijn, zal PGGM bespreken welke maatregelen genomen zouden kunnen worden om naleving van de Richtlijn in de nabije toekomst te garanderen.

Wetten en standaarden

Wetgeving

De leverancier zal handelen conform alle geldende internationale, nationale en lokale wetgeving op het gebied van gevaarlijke stoffen, milieuprestaties, arbeidsomstandigheden en welzijn en veiligheid van werknemers. De leverancier is in het bezit van alle relevante vergunningen of zal deze vergunningen binnen drie maanden na opdrachtverlening verkrijgen. Lokale sectorstandaarden en internationale richtlijnen zullen worden aangehouden indien deze strenger zijn dan lokaal geldende wetgeving.

Managementsystemen en certificering

Leveranciers hanteren een proactieve benadering voor wat betreft het vaststellen en onderhouden van standaarden op het gebied van veiligheid, gezondheid, werkomstandigheden, milieu en duurzame ontwikkeling, inclusief:

- het verzamelen en evalueren van relevante en recente informatie aangaande de milieu-, gezondheids- en veiligheidsimpact van hun activiteiten.
- het opzetten van meetbare doelstellingen, inclusief het periodiek evalueren van de relevantie van deze doelstellingen.
- het geregeld monitoren en verifiëren van de vooruitgang ten aanzien van milieu-, gezondheids- en veiligheidsdoelstellingen.

PGGM is er voorstander van dat haar leveranciers erkende managementsystemen en standaarden (zoals ISO 14001, OHSAS 18001 en SA 8000) in acht nemen teneinde bovengenoemde aspecten van maatschappelijk verantwoord ondernemen in de dagelijkse werkzaamheden te implementeren. PGGM heeft de voorkeur voor leveranciers die in het bezit zijn van gecertificeerde managementsystemen.

Ethisch handelen & anticorruptie

PGGM verwacht dat al haar leveranciers en (onder)aannemers zich ethisch verantwoord zullen opstellen en gedragen. Iedere vorm van onethisch ondernemen is verboden. Dat impliceert een grote mate van verantwoordelijkheid en inschattingsvermogen. De leverancier hanteert een zodanige bedrijfsvoering dat de continuïteit van het bedrijf gewaarborgd blijft. De leverancier houdt zich aan de van toepassing zijnde (supra) nationale wet- en regelgeving op het gebied van de mededinging. Leveranciers zullen geen steekpenningen betalen of accepteren om opdrachten, diensten, financiële en/of andere voordelen te verwerven. PGGM hanteert hierbij de OESO¹ definitie van corruptie: "het direct of indirect smeergeld of andere onrechtmatige voordelen aan te bieden, toe te zeggen, te geven of te eisen teneinde opdrachten of andere ongeoorloofde voordelen te verwerven of te behouden."

Arbidsomstandigheden

Alle leveranciers van PGGM respecteren de fundamentele rechten van de mens en de arbeidsrechten, zoals die zijn vastgelegd in de Richtlijnen en Conventies van de International Labour Organisation (ILO) en de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties. Deze zijn samengevat in onderstaande bepalingen. Leveranciers behandelen iedere werknemer met waardigheid en respect. Leveranciers die uitsluitend personele diensten aan PGGM verlenen en die voldoen aan de Nederlandse wetgeving, voldoen met betrekking tot het ter beschikking gestelde personeel automatisch aan de ILO-verdragen.

Vrijheid van vereniging en vergadering en het recht op collectieve onderhandelen

PGGM erkent het fundamentele recht van werknemers om zichzelf te organiseren teneinde hun belangen te laten behartigen, zoals vastgelegd in de ILO-verdragen 87 en 98. De leverancier zal de vrijheid van zijn werknemers om wat voor organisatie dan ook (inclusief arbeidsvakbonden) op te zetten of zich daarbij aan te sluiten respecteren, zonder dat daarvoor goedkeuring van de leverancier vereist is. Waar het recht op vrijheid van vereniging en op collectief onderhandelen beperkt is door de wet zal de leverancier/werkgever de ontwikkeling van overeenkomstige middelen voor onafhankelijke en vrije vereniging en onderhandeling faciliteren en niet hinderen.

Slavernij en gedwongen arbeid

PGGM veroordeelt onvrijwillige (gedwongen) arbeid, zoals gedefinieerd in de ILO-verdragen 29 en 105. Werknemers zullen niet worden verplicht om 'onderpanden' of identiteitspapieren achter te laten bij hun werkgever en zijn vrij hun werkgever te verlaten met inachtneming van een redelijke opzegtermijn. Fysieke en psychische mishandeling of tucht en seksuele, verbale of andere vormen van intimidatie zijn verboden. Alle door de leverancier/werkgever opgelegde disciplinaire maatregelen dienen te worden vastgelegd.

Discriminatie

De leverancier respecteert onverkort alle antidiscriminatiebepalingen zoals vastgelegd in (supra) nationale wet- en regelgeving, in het bijzonder de ILO-verdragen 100 en 111. Leveranciers zullen hun werknemers gelijk behandelen ten aanzien van de aard van het werk en intensiteit van hun inzet, en zullen er voor zorg dragen dat ieder van hen gelijke kansen heeft. De leverancier zal gelijke werkzaamheden op gelijke niveau's gelijkelijk belonen. Geen enkele vorm van pesterij of discriminatie is toegestaan, zoals discriminatie op basis van ras, kaste, nationale of sociale

achtergrond, kleur, geslacht, burgerlijke staat, leeftijd, invaliditeit, seksuele geaardheid, religie, politieke voorkeur of enige andere status.

Kinderarbeid

De leverancier respecteert alle (supra) nationale wet- en regelgeving die van toepassing is op kinderarbeid (in het bijzonder conventies 138 en 182 ILO) en neemt adequate acties om deze conventies na te leven. In landen waar de wet toelaat dat kinderen tussen de 12 en 15 jaar deeltijd werk uitvoeren of werken als stagiair/leerling, accepteert PGGM dat kinderen van deze leeftijd werkzaamheden uitvoeren voor een beperkt aantal uur per dag. In de overige gevallen doet PGGM (direct en indirect) geen zaken met ondernemingen die kinderen onder de 16 jaar in dienst hebben. Kinderen en jonge personen onder de 18 jaar zullen niet 's nachts werkzaam zijn of, in relatie tot hun leeftijd, niet werkzaam zijn onder gevaarlijke omstandigheden. Een goede administratie en vastlegging van leeftijden is vereist.

Beloning

Lonen en uitkeringen die betaald worden voor een standaard werkweek dienen ten minste te voldoen aan de nationale wettelijke standaarden of de industriemaatstaven (de strengste norm geldt), bijvoorbeeld zoals vastgelegd in de ILO-verdragen 26 en 131. In ieder geval is de beloning altijd voldoende om te voorzien in de basisbehoeften en een bepaald discretionair inkomen. Alle arbeiders worden voorzien van schriftelijke en begrijpelijke informatie over de arbeidsomstandigheden met betrekking tot hun loon.

Veilige en gezonde arbeidsomstandigheden

De leverancier dient te voldoen aan alle (supra) nationale wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in de ILO-verdragen 155 en 164, met betrekking tot arbeid en arbeidsomstandigheden waaronder gezondheid, veiligheid en milieu), en zorgt voor naleving van de op hem van toepassing zijnde CAO('s). Leveranciers zullen zorg dragen voor een veilige, hygiënische en gezonde werkplek voor hun werknemers, rekening houdend met de specifieke gevaren van de desbetreffende sector. Er worden adequate voorzorgsmaatregelen genomen om ongevallen en schade voor de gezondheid te voorkomen die voortkomen uit, verband houden met, of zich voordoen gedurende de werkzaamheden, door het minimaliseren, voor zover als redelijkerwijs praktisch, van de bronnen van gevaar inherent aan de werkomgeving. Bijvoorbeeld door het verschaffen van geschikte beschermende kleding, brandblusmiddelen, EHBO-middelen en adequate ventilatie en verwarming. Werknemers zullen regelmatig geregistreerde veiligheidstrainingen krijgen en deze trainingen zullen worden herhaald voor nieuwe of herplaatste werknemers. Hygiënische toiletvoorzieningen en schoon drinkwater zijn beschikbaar. Accommodatie voor medewerkers, voor zover van toepassing, is veilig en schoon en voorziet in de basisbehoeften van de werknemers.

Werktijden en overuren

Werktijden voldoen aan nationale wetgeving, industriemaatstaven en internationale richtlijnen (de strengste norm geldt), zoals vastgelegd in de ILO-verdragen 1 en 14. In ieder geval zal van werknemers niet op reguliere basis verlangd mogen worden om meer dan 48 uur per week te werken en zullen zij ten minste één dag vrij hebben voor elke aaneengesloten periode van gemiddeld 7 dagen. Overuren dienen op basis van vrijwilligheid te worden verricht en zullen niet meer dan 12 uur per week bedragen. Het maken van overuren mag niet op reguliere basis worden verlangd en wordt te allen tijde gecompenseerd met een hoger loon.

Arbeidsrelatie en contracten

Al het werk dat door werknemers van de leverancier wordt uitgevoerd valt onder een erkende arbeidsrelatie zoals vormgegeven door nationale wetgeving en praktijk. De leverancier zal geen verplichtingen voortvloeiende uit een reguliere werkrelatie ontduiken, zoals die zijn vastgelegd in arbeids- of sociale zekerheidswetgeving en regulering, bijvoorbeeld door middel van onderaanneming, thuiswerkconstructies of door het inzetten van stagiairs/leerlingen voor reguliere werkzaamheden (zonder leer- of ervaringsdoel).

Milieu en gevaarlijke stoffen

Alle leveranciers van PGGM zullen zich houden aan (supra)nationale en lokale milieuwetgeving en zullen maatregelen nemen om het milieu, in de ruimste zin van het woord, te beschermen. Leveranciers richten hun bedrijfsprocessen zodanig in dat naleving gewaarborgd is. De leverancier zal proactief zijn, en waar mogelijk innovatief, om zijn milieuprestatie in relatie tot de levering van goederen en/of diensten continu te verbeteren.

CO₂ emissies

De leverancier streeft er naar om de consumptie van fossiele brandstoffen (zoals gas, olie, diesel, etc.) en elektriciteit te minimaliseren, en CO₂-emissies zo laag als redelijkerwijs mogelijk is te houden.

Afval

De leverancier zal een procedure opzetten, of hebben opgezet, in overeenstemming met de bijbehorende wetgeving voor het veilig behandelen, opslaan, transporteren, gebruik en verwijderen van afval.

Voorkomen van vervuiling

De leverancier zal continue milieutechnische verbeteringen in zijn productieproces aanbrenen, met als doel reductie van emissies, lozingen, geluidsoverlast, afval, gebruik van natuurlijke bronnen en toepassing van gevaarlijke stoffen, door middel van duidelijke doelen en een vastgelegd verbeteringsbeleid.

Productontwikkeling

De leverancier zal milieuaspecten in overweging nemen gedurende iedere fase van productontwikkeling en productie.

Gevaarlijke stoffen

Leveranciers, fabrieken en subcontractanten zorgen ervoor dat alle bestelde producten worden gefabriceerd in overeenstemming met de standaarden voor milieugevaarlijke stoffen geldend in de Europese Unie en alle andere Europese Unie standaarden, inclusief aangescherpte en/of andere nationale standaarden van de desbetreffende EU-lidstaat, er mogen geen wettelijke obstakels zijn voor de verkoop en levering van die goederen in de Europese Unie. Zo zullen alle toegepaste inkt en kleurstoffen vrij moeten zijn van zware metalen en carcinogenen en wordt in verf- en opdrukprocessen het gebruik van 'white spirit', ook wel kunstterpentin, vermeden. Daarnaast streeft PGGM ernaar om het gebruik van PVC-vrije materialen te bevorderen en wordt gebruik gemaakt van alternatieve materialen voor PVC (bijvoorbeeld, PP of PE) op voorwaarde dat deze economisch haalbaar zijn. Wanneer er geen alternatief voor PVC is, zijn er beperkingen van toepassing voor wat betreft het toevoegen van schadelijke componenten aan PVC tijdens het productieproces. Het gebruik van cadmium is bijvoorbeeld niet toegestaan. Leveranciers, fabrieken en subcontractanten zullen open en transparant zijn over de chemische samenstelling van en additieven gebruikt in alle geleverde producten, zodat PGGM in staat is om te voldoen aan de regulering 1907/2007/EC (REACH?).

---

1) Zie: <http://www.oesorichtlijnen.nl/richtlijnen/corruptiebestrijding/>

2) REACH (Registratie, Evaluatie and Autorisatie van Chemische stoffen) is de nieuwe Europese richtlijn voor de registratie van chemische stoffen en is in werking getreden op 1 juni 2008. Ieder bedrijf dat chemische stoffen produceert of importeert van buiten de EU (boven een bepaalde hoeveelheid) dient deze te (pre-)registreren bij het Chemische Agentschap in Helsinki.